

SPRÅKLIG VÄGLEDNING NJ 1

Detta är en vägledning till vilka språkliga förkunskaper som behövs inför språkkurs NJ 2. Den beskriver de kunskaper och färdigheter som en kursdeltagare förväntas ha lärt sig efter språkkurs NJ 1 vid Sámiij áhpádušguovdásj. De efterfrågade kunskaperna och färdigheterna synliggörs genom en rad frågor under varje presenterat tema.

Vägledning över förvärvade kunskaper och färdigheter

Som kursdeltagare i NJ 1 kan du använda vägledningen;

- *innan* kursen, för att se vad du förväntas lära dig,
- *under* kursen, som hjälp till att tillgodogöra sig studiematerial inför ett nytt tema,
- *efter* kursen, som självvärdering för att se om du uppnått förväntade studieresultat.

Vägledningen kan också komplettera det intyg du erhållit från Sámiij Áhpádušguovdásj vid fullföljd kurs. Observera att vägledningen inte ger en komplett beskrivning av innehållet och att språket är större än vad som återges i undervisningen.

Vägledning över förkunskaper inför språkkurs NJ 2

Som blivande kursdeltagare i NJ 2 kan du använda vägledningen;

- *innan* kursen för att kontrollera att du har de förkunskaper som krävs för att du ska hänga med i undervisningen.

Kom ihåg att ha utgångspunkt att du ska kunna kommunicera på samiska kring det angivna ämnet genom att kunna berätta, ställa frågor och uppmana någon att göra något.

Buorástahhtet ja hivástahhtet / Buarastehtedh jïh gávnahtedh / Att hälsa och ta avsked

Kan du hälsa på någon och säga hej då?

- Beroende på situationen, hur hälsar du på någon?
- Hur önskar du någon att till exempel **Ha en bra dag; Ha en trevlig helg?**
- Hur ber du någon att hälsa till någon annan?
- Hur säger du **Vi ses** eller **Vi hörs?**
- Hur säger du **hej då?**

lehtjam birra / Mov bijre / Om mig själv

Kan du berätta om dig själv?

Kan du:

- berätta/fråga vad du/någon annan heter?
- berätta/fråga om egen/annans familj?
- berätta/fråga om föräldrar samt far- och morföräldrar?
- berätta/fråga om ens släkt?
- berätta/fråga var du/någon bor och kommer ifrån?

Bäiválasj moallánagá / Beajjetje jiehtegh / Vardagliga uttryck

Kan du vanliga vardagsuttryck?

- Hur uttrycker du att något är bra, roligt, trevligt eller tråkigt?
- Hur tackar du t.ex. för lånet, för en trevlig dag, för hjälpen?
- Hur frågar du någon vad hon eller han funderar på, menar, tror eller vill?
- Vad säger du när du behöver gå på toaletten?
- Hur ber du någon att tända eller släcka lampan?
- Hur ber du någon att öppna eller stänga dörren/fönstret?
- Kan du uttrycka att du har bråttom, inte har tid eller inte hinner?

Klássalanján / Klaassetjiehtjelisnie / I klassrummet

Kan du uttrycka dig i undervisningssammanhang?

- Kan du be om hjälp?
- Kan du berätta att du inte förstår eller inte vet?
- Hur ställer du en fråga?
- Hur ber du någon att skriva på tavlan eller att sudda/inte sudda det som redan står?
- Hur säger du när du inte hör?
- Hur ber du någon att upprepa det den just sa?
- Kan du kommunicera vid en samarbetsövning eller ett spel?

Ilmme / Vearelde / Väder

Kan du kommunicera kring vädret?

- berätta/fråga hur vädret är/har varit?

Kan du ord för:

- fint väder och oväder?
- varmt och kallt?
- mörkt och ljust?
- blåsigt och vindstilla?
- soligt, månsken, mulet, molnigt, dimma, frostdimma?
- att det regnar, haglar, snöar, åskar, blåser?
- sol, måne, stjärna, norrsken?

Ájgge / Aejkie / Tid

Kan du säga:

- nu?
- snart?
- senare?
- idag?
- ikväll?
- inatt?
- imorgon?
- på måndag, tisdag, onsdag etc.?

Biktasa ja bájno / Vaarjoeh jih klaerieh / Kläder och färger

Kan du ord för kläder?

Kan du kommunicera kring på- och avklädning?

Kan du:

- berätta/fråga vad du/någon bär eller har?
- berätta/fråga vilka kläder du/någon behöver/använder vid olika situationer eller vid olika väderlekar?
- uttryck för att både klä på och av sig?
- ord för färger?
- beskriva kläder? (t.ex. stor, lång, snäv)

Kan du skillnaden mellan att säga:

En röd tröja och Tröjan är röd?

Varresvuolta / Healsoe / Hälsa

Kan du berätta hur det är med dig och hur du mår?

Kan du kommunicera kring:

- förkylning?
- magsjuka?
- olika typer av värk?
- skada?

Kan du ord för olika humör:

- glad
- ledsen
- sur, arg
- trött, sliten
- etc.

Svarkka / svarhkeldake / Fika

Kan du kommunicera kring fikat?

Kan du:

- be någon att komma och fika?
- fråga om det finns kaffe?
- säga att du är hungrig, törstig eller mätt?
- berätta hur det smakar?
- fråga om någon vill ha mera eller uppmuntra någon till att äta eller ta mera?

Kan du ord för:

- kaffe, te, choklad, mjölk, vatten, socker, grädde
- fikabröd, bröd, smör, ost, kött
- panna, kopp, fat, papper, gaffel, sked, kniv, skärbräda, tillbringare, påse
- koka, värma, dricka, äta, hälla, bre, röra, blanda, ge, ta, räcka, skära, hämta, komma med, tacka

Árbbedábak máhtto / Aerpievuekien maahtoe / Traditionell kunskap

Kan du hälsa och presentera dig enligt samisk tradition?

Språkets uppbyggnad

Alfabetet

Kan du det samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav?

Frågeord

Hur ställer du frågor med hjälp av följande frågeord?

Kan du svara på de frågor du ställer?

- Vem?
- Vems?
- Vilken slags?
- Vad?
- Hur?
- Hur många?

Adjektiv

- **Predikativ form**
 - Hur säger du *Tröjan är röd*?
- **Attributiv form**
 - Hur säger du *En röd tröja*?

Verb

- **Infinitiv**
 - Hur säger du *Att äta*?

- **Hjälppverb**

Kan du böja följande verb i presens singular?

- vara
- vilja
- kunna
- ska
- ämna, tänka göra något
- behöva
- bruka
- måsta
- få

- **Perfektum singular**
 - Hur säger du att du har gjort något som t.ex. **Jag har blivit sjuk?**
 - Hur ställer du frågor i dåtid som t.ex. **Har du blivit sjuk?**
 - Hur svarar du **Ja (jag har blivit sjuk)** och **Nej (jag har inte blivit sjuk)?**

- **Gerundium II/Progressiv form singular**
 - Hur säger du att du håller på att göra något som t.ex. **Jag håller på att klä på mig.**
 - Hur ställer du frågor i pågående form som t.ex. **Håller du på att klä på dig?**
 - Hur svarar du **Ja (jag håller på att klä på mig)** och **Nej (jag håller inte på att klä på mig)** i pågående form?

Kasusböjning

Kan du böja substantiv och personliga pronomen i:

- nominativ singular och plural? (ex. jag; en sko, flera skor)
- genitiv sg.? (ex. min; Fridas)
- ackusativ sg. och pl.? (ex. Jag dricker **kaffe**.)
- inessiv sg. (ex. **Jag har** en svart tröja.)